

November 2021

E-röstning från utlandet

Resolutionsmottagare

Justitiedepartementet

Problemformulering

Ett högt och jämnt spritt valdeltagande är allmänt sett bra för att uppnå två av demokratins viktigaste kärnvärden; politisk jämlikhet och folkviljans förverkligande.

Enligt SCB låg valdeltagandet i Sverige i 2018 års riksdagsval på 87,2 procent av de röstberättigade. Motsvarande siffra för utlandssvenskarna var knappt 40 procent, vilket ändå är en ökning i förhållande till 2014 års riksdagsval då knappt 33 procent röstade.¹

I Valmyndighetens erfarenhetsrapport från de allmänna valen 2018 framgår att många utlandsmyndigheter har upplevt ett stort tryck på röstning i utlandet samt att man märkt av ett intresse från partier och organisationer avseende utlandssvenskars deltagande i valet. Trots det väljer alltså 3 av 5 röstberättigade utlandssvenskar att inte rösta.²

Det låga valdeltagandet bland utlandssvenskar kan ha många orsaker. I de delar det beror på sådana hinder som står inom myndigheternas och lagstiftarens makt att undanröja är det också rimligt att så sker.

Som utlandssvensk finns det två sätt att rösta från utlandet: brevrösta eller förtidsrösta på ambassader och konsulat. Vid båda dessa röstförfaranden måste man dock rösta före själva valdagen.

Om man har fallit ur röstlängden, men ändå röstar på en ambassad/konsulat eller brevröstar och rösten kommer fram senast dagen före valdagen, räknas det som en återanmälan till röstlängden och rösten skickas till rätt vallokal. Kommer rösten någon dag försent räknas inte rösten, men även detta ses som en återanmälan till röstlängden.

---

¹ SCB, 2018. ”Analys av valdeltagande vid de allmänna valen 2018”. Scb.se. [<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/demokrati/allmanna-val/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen/pong/statistiknyhet/allmanna-val-valdeltagandeundersokningen-2018/>]

² Valmyndigheten, 2018. ”Erfarenheter från valen till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige 2018”. Val.se. [<https://www.val.se/om-oss/vart-uppdrag/erfarenheter-fran-val.html>]

Om man har fallit ur röstlängden kan utlandssvensken inte rösta i Sverige om han/hon skulle befinna sig i landet i samband med valet. Om en utlandssvensk finns med i röstlängden går det däremot bra att rösta i Sverige. Valdistriktet framgår på röstkortet. Det går då också bra att förtidsrösta i en förtidsröstningslokal i Sverige. En brevröst måste alltid skickas från ett land utanför Sverige.

Förutom undermålig postgång i många länder, bor många utlandssvenskar långt från en ambassad eller konsulat.

Även Valmyndighetens erfarenhetsrapport påtalar brister när det kommer till röstning från utlandet så som ansvarstagande för att säkerställa att man uppfyller Vallagens krav för förtidsröstning, däribland god tillgänglighet och utbildade röstmottagare, samt sårbarheten inom brevröstningen som medförs av problem med post och distribution.

Kort sagt; att rösta från utlandet innebär inte bara logistikutmaningar för utlandssvenskarna utan riskerar också att påverka demokratin eftersom deras röster inte med säkerhet når fram, och det i tid. Inte minst har pandemin visat på sårbarheten gällande inhemska och internationella transporter. Hade det varit valår 2020 eller 2021 hade valdeltagandet sannolikt utmanats av att samhällsfunktioner världen över har haft begränsade möjligheter att fungera på ett tillförlitligt sätt.

Lösningsförslag

Svenskar i Världen förespråkar möjlighet till e-röstning, något som bland annat görs i Estland. Digitaliseringen möjliggör redan idag att vi kan utföra olika samhällstjänster eller få samhällsinformation digitalt.

Som ett första steg mot ett digitaliserat röstningsförfarande föreslår Svenskar i Världen att låta utlandssvenskarna utgöra ett pilottest för att därigenom begränsa eventuella barnsjukdomar.

E-röstningen skulle möjliggöra för utlandssvenskarna att ta ställning till den politiska debatten ända fram till valdagen, på samma sätt som övriga medborgare kan göra. Dessutom skulle e-röstningen eliminera besväret att ta sig till en vallokal och risken för att brevröster från utlandet kommer bort eller inte kommer i tid skulle försvinna.